

Programozás alapjai II. (1. ea) C++

C++ kialakulása, nem OO újdonságok:

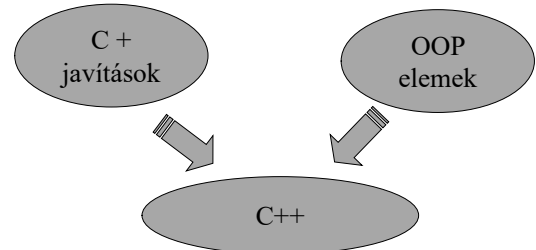
Szeberényi Imre, Somogyi Péter
BME IIT

<szebi@iit.bme.hu>

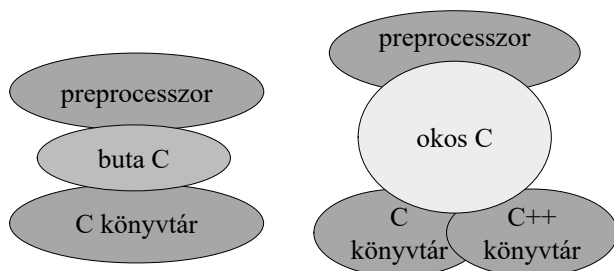
C++ kialakulása

Veszélyforrások csökkentése Objektum orientált szemlélet

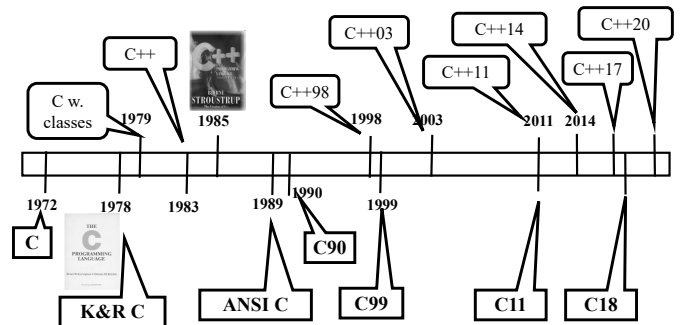

A fejlődés során jelentős kölcsönhatások voltak a C és a C++ között

C és C++ viszonya

C és C++ változatai

C++11, C++14, C++17, C++20?

- A tárgy a 2003-ban elfogadott C++ nyelvet használja az OO paradigmák bemutatásához eszközként.
- Ezt tanítja és ezt kéri számon, de lehet az újabb változatok elemeit használni háziban, zh-ban.
- A teljes C++11 azonban lényegesen bonyolultabb, amit másik tárgy keretében lehet megismerni.
- Bjarne Stroustrup:
„C++11 feels like a new language”
<http://www.stroustrup.com/C++11FAQ.html>

C99

- deklarációk és utasítások vegyesen
`for (int i = 1; i < 12; i++)`
- // comment, const, enum, inline
- változó hosszúságú tömb (függvényben)
`void f(int b) {
 int c[b]; // változó méretű tömb
}`
- új típusok (pl. long long, double _Complex)
- Pontosabb specifikáció pl: $-3/5 = 0$
 $-3\%5 = -3$ // C89-ben lehetne -1 és +2

Általános kódolási tanácsok (ism)

- Olvasható legyen a kód, ne trükkös!
- Mellékhatásoktól tartózkodni!
- Nem triviális szintaxist kerülni, akkor is, ha a C nyelv szerint az egyértelmű (a+++b)
- Nem feltétlenül kell haragudni a break-re és a continue-ra! Óra végén látni fogjuk, hogy C++-ban még a „goto”-t is gyakran használjuk (bár nem így hívjuk).

Mi történik, ha $x > 2.3$?

```
while (i < 12 && q != 0 && k > 87 && u < 3) {  
.....  
    if (x > 2.3) q = 0;  
.....  
}
```

```
while (i < 12 && k > 87 && u < 3) {  
.....  
    if (x > 2.3) break;  
.....  
}
```

Általános kódolási tanácsok/2

- Makrókat kerüljük, ha lehet
- ```
#define MAX(a,b) a > b ? a : b
```
- ```
int a1 = 1;  
int x = MAX(a1&7, 3); // x = ???
```
- ```
#define MAX(a,b) (a) > (b) ? a : b
```



## Általános kódolási tanácsok/3

- Memória foglalás: ki foglal és ki szabadít?
- `char *valami(char *)`; // lefoglal? Mit csinál?
- Ha foglal, kinek kell felszabadítani ?
- Oda kell írni kommentbe!
- Összetartozó adatok struktúrába
- Konstansok, enum
- Elfogadott kódolási stílus betartása. pl:
  - <http://google-styleguide.googlecode.com/svn/trunk/cppguide.html>
- A lényeg a következetesség van!

## Deklaráció és definíció

- A deklarációs pont továbbra is legtöbbször definíció is:
  - `int a; float alma;`
  - `de: int fv(int x);` - nem definíció
- **A típus nem hagyható el!**
- Több deklaráció is lehet,
  - `extern int error;`
  - `extern int error;`
- **Definíció csak egy!**

## Ott deklaráljunk, ahol használjuk

```
y = 12; ...
```

```
int z = 3; // és egyből inicializáljuk
```

```
for (int i = 0; i < 10; i++) {
```

```
 z += i;
```

```
 int k = i - 1;
```

```
 y *= k;
```

```
}
```

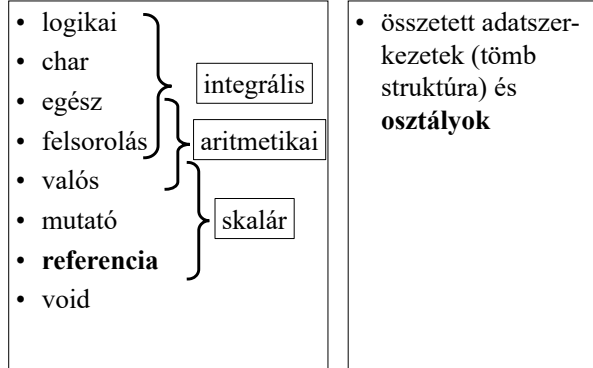
élettartam, hatókör
u.a, mint a C-ben

i és k itt már nem
létezik !

C++ újítások, bővítések

- Struktúranév típusú válik
- Csak preprocesszorral megoldható dolgok nyelvi szintre emelése (const, enum, inline)
- Kötelező prototípus, névterek
- Referencia, cím szerinti paraméterátadás
- Túlterhelt/többarcú függvények (overloaded)
- Alapértelmezésű (default) argumentumok
- Dinamikus memória nyelvi szint. (new, delete)
- Változó definíció bárhol, ahol utasítás lehet

Típusok

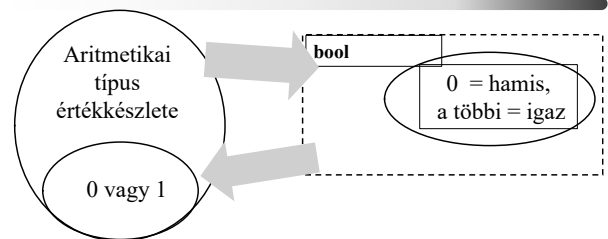
Logikai típus (új típus)

bool
false
true

C++-ban nyelvi elem

aritmetikai ↔ bool automatikus típuskonverzió, ahogyan a C-ben megszoktuk.

Aritmetikai és logikai konverzió


```
bool b1, b2, b3; int i;
b1 = true; b2 = 3; i = b2; b3 = false;
(b2 == true, i == 1)
```

Struktúra név típusú válik

```
struct Komplex {
 float re;
 float im;
};
```

C++-ban a név típus értékű

```
struct Lista_elem {
 int i;
 Lista_elem *kov;
};
```

önhivatkozó struktúránál kényelmes

Konstans (ism)

```
#define PI 3.14 helyett
const float PI = 3.14;
```

Típusmódosító amely megtiltja az objektum átírását (fordító nem engedi, hogy balértékként szerepeljen)

Mutatók esetén:

```
const char * p; //p által címzett terület nem módosítható
char const * p; //ua.
char * const q; //q-t nem lehet megváltoztatni, de a címzett területet igen!
const char * const q; //a mutató és a terület sem vált.
```

Két trükkös próbálkozás

```
const int x = 3;
int *px = &x;
*px = 4;
```

fordítási hiba

fordítási hiba

```
void f(int *i) { *i = 4; }
const int x = 3;
f(&x);
```

Felsorolás típus (szigorúbb lett)

```
enum Szinek {
 piros, sarga, zold = 4
};
```

típus

Szigorúbb ellenőrzés, mint az ANSI C-ben. Pl:

Szinek jelzo;

fordítási hiba

jelzo = 4;

nincs hiba, de meghatározatlan

jelzo = Szinek(8);

érték létrehozása (konstruálás)

Prototípus kötelező

Előrehivatkozáskor kötelező

Tipikus C hiba:

```
double z = sqrt(2);
```

C feltételezi, hogy int

(double) kellene

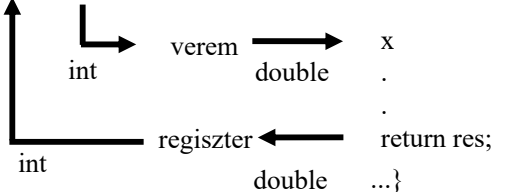
Miért baj ha elmarad?

a függvényt hívó rész

```
double z=sqrt(2);
```

a hívott függvény

```
double sqrt(double x) {
```

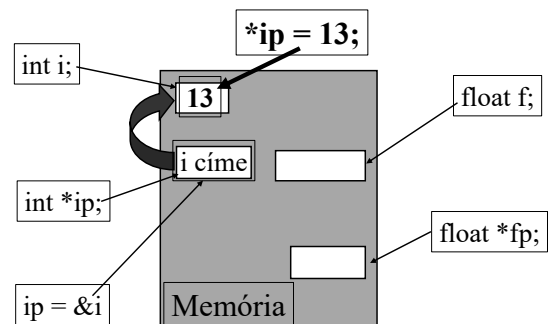

Mutatók és címek (ism.)

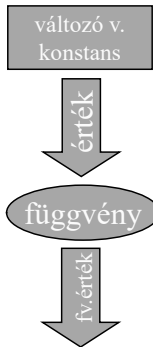
- Minden változó és függvény memóriában levő helye (címe) képezhető. (pl: &változo)
- Ez a cím ún. pointerben vagy mutatóban tárolható.
- A pointer egy olyan típus, amelynek az értékészlete cím, és mindig egy meghatározott típusú objektumra mutat.

```
int i, *ip; ← int-re mutató pointer ip = &i;
float f, *fp; ← float-ra mutató pointer fp = &f;
```

Indirekció (ism.)

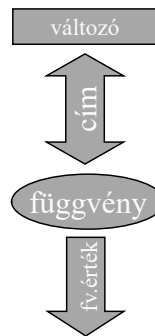

Értékparaméter (ism.)

- A paraméterek nem változhatnak meg, mivel azok értéke adódik át.
- Azok **eredeti tartalma az eredeti helyen megmarad**.
- A függvény csak a függvényértéken keresztül tud a kívüllágnak eredményt szolgáltatni. (Ez sokszor kevés.)

Változó paraméter (ism.)

- A paraméter címét adjuk át, így az átadott paraméter elérhető, de meg is **változtatható**.
- A magas szintű nyelvek **elfedik ezt a trükköt**. Sem az aktuális paraméterek átadásakor, sem a formális paraméterekre való hivatkozáskor **nem kell jelölni**.
- Csupán a paraméter jellegét (változó) kell megadni.

Referencia (új típus)

Referencia: alternatív név
típus&

```
int i = 1;
int& r = i; // kötelező inicializálni, mert
// tudni kell, hogy kinek az alternatív neve
int x = r; // x = 1;
r = 2; // i = 2;
```

Változó paraméter referenciával

```
C:
void inc(int *a)
{
 (*a)++;
}
int x = 2;
inc(&x);
```

könnyen lemarad

```
C++:
void inc(int &a)
{
 a++;
}
int x = 2;
inc(x);
```

nem kell jelölni a címképzést híváskor

Példa pointerrel

```
// két érték felcserélése
// Változó paraméter pointerrel
void csere(int* a, int* b) {
 int tmp = *a;
 *a = *b;
 *b = tmp;
}
...
int x, y;
csere(&x, &y);
```

Példa referenciával

```
// két érték felcserélése
// Változó paraméter referenciával
void csere(int& a, int& b) {
 int tmp = a;
 a = b;
 b = tmp;
}
...
int x, y;
csere(x, y);
```

Paraméterátadás összefogl.

- érték szerint
  - skalár
  - struct
- cím szerint (tömb, változtatni kell, hatékonyság)
  - típus&
  - típus*
- Pointer paraméter és a változtatandó paraméter szétválík.

Paraméterátadás /2

Pointer, referencia + const használatával a hozzáférés jól szabályozható:

```
struct Data { double dx[1000]; int px[2000]; } d;
void f1(Data); // f1(d); értékparaméter
void f2(const Data*); // f2(&d); nem változhat
void f3(const Data&); // f3(d); nem változhat
void f4(Data*); // f4(&d); változhat
void f5(Data&); // f5(d); változhat
```

Függvény argumentumok

- Konvertert írunk, ami tetszőleges számrendszerbe tud konvertálni. A fv. a számrendszer alapját paraméterként kapja.

```
char *int2Ascii(int i, int base = 10);
```

Csak az argumentumlista végén lehetnek default argumentumok, akár több is.

- f(), f(void) - nincs paraméter
- f(...) - nem kell ellenőrizni
- f(int a, **int**) - nem fogjuk használni

Inline függvények

```
#define max(a,b) (a) > (b) ? a : b
```

```
x = 8, y = 1; z = max(x++, y++); x,y,z = ?
```



```
inline int max(int a, int b) {
return(a > b ? a : b);
}
```

Nincs trükk. Pontosan úgy viselkedik, mint a függvény. A hívás helyére beilleszti a kódot (lehetőleg).

Inline fv. példa

```
inline int max(int a, int b) { return(a > b ? a : b); }
```

```
int x = 3, y = 4, z;
```

```
z = max(x++, y++);
```

```
// a hívás helyére beépül a kód, miközben
```

```
// fv. hívás szabályai érvényesülnek
```

```
z = a > b ? a : b; // a = 3, b = 4
```

Eredmény:

```
x -> 4, y -> 5, z -> 4
```

optimalizáló ezen még optimalizálhat

Függvény név túlterhelés

```
int max(int a, int b) {
return(a > b ? a : b);
}
```

```
double max(double a,
double b) {
return(a > b ? a : b);
}
```

```
int x = max(1, 2);
```

```
double f = max(1.2, 0.2);
```

Azt a változót használja, ami illeszkedik a hívásra

Túlterhelt (overloaded) függvények

standard I/O, iostream

- cin
  - cout
  - cerr
  - clog
- } előre definiált objektumok

```
#include <iostream>
using namespace std;
```

```
int main() {
 cout << "Hello C++" << endl;
}
```

Miért iostream ?

C-ben ezt írtuk:

```
printf("i=%d j=%d\n", i, j);
```

C++-ban ezt kell:

```
cout << "i = " << i << " j=" << j << endl;
```

Kinek jó ez ?

- A printf, scanf **nem biztonságos!** Nem lehet ellenőrizni a paraméterek típusát.
- A printf, scanf **nem bővíthető** új típusal.
- Lehet vegyesen ? (sync_with_stdio())

A << és a >> új operátor?

- Nem új operátorok! A már ismert << és >> operátorok **túlterhelése** (overload).
- Az operátorok a C++ -ban függvények a függvények pedig többarcúak.
- A cout egy ostream típusú objektum, amihez léteznek

```
ostream& operator<<(ostream& os, int i);
ostream& operator<<(ostream& os, double d);
ostream& operator<<(ostream& os, const char *p);
... alakú függvények. (Később pontosítjuk)
```

Függvény, mint balérték?

```
int main() {
 cout << "Hello C++" << endl;
}
```

ostream& operator<<(ostream& os, const char *p);
alakra illeszkedik.
Bal oldalon van a függvény?

Referencia értékű függvény lehet bal oldalon is.

Egyszerű példa

```
int x; // ronda globális!
int& f1() { return x; }
double& f2(double& d) { return d; }
```

Referenciát, azaz alternatív nevet szolgáltatnak

```
int main() {
 f1() = 5;
 f1()++;
 double y = 0.1;
 f2(y) *= 100;
 cout << "x=" << x << " y=" << y << endl;
} // kiírás: x=6 y=10
```

Példa: nagyobb

// Fájl: nagyobb_main.cpp

```
#include <iostream>
#include "fuggvenyeim.h"
using namespace std;
```

fv prototípusok, konstansok, típusok, egyéb deklarációk

Később finomítjuk!

```
int main() {
 cout << "Kerek ket egész szamot:" << endl;
 int i, j;
 cin >> i >> j; // i és j értékének beolvasása
 int k = max(i, j);
 cout << "A nagyobb: " << k << endl; // nagyobb kiírása
}
```

Példa: nagyobb /2

```
// Fáj: fuggvenyeim.cpp
// Ebben valósítom meg a gyakran használt függvényeket.
```

```
#include "fuggvenyeim.h"
```

Saját header-t is célszerű behúzni ellenőrzés miatt

```
// Két int adat felcserélése
void csere(int& a, int& b) {
 int tmp = a;
 a = b;
 b = tmp;
}
//
```

Példa: nagyobb /3

```
// Fáj: fuggvenyeim.h
// Ebben található a függvények prototípusai, típusok
```

```
#ifndef FUGGVENYEIM_H
#define FUGGVENYEIM_H
```

Egy fordítási egységben csak egyszer

```
/* csere
```

```
* Két int adat felcserélése
```

Automatikus dok. generálás

```
* @param a - egyik adat
```

```
* @param b - másik adat
```

```
*/
```

Függvény prototípusa

```
void csere(int& a, int& b);
```

Példa: nagyobb /4

```
/*
 * max
 * Két int adat közül a nagyobb
 * @param a - egyik adat
 * @param b - másik adat
 */
// Ez egy inline függvény, amit minden fordítási egységben
// definiálni kell.
inline int max(int a, int b) { return a > b ? a : b; }

#endif // FUGGVENYEIM_H
```

Példa fordítása

Fordítás parancssorból:

```
g++ nagyobb_main.cpp fuggvenyeim.cpp -o nagyobb_main
```

Fordítás IDE segítségével:

Projektet kell készíteni, ami tartalmazza a 3 fájlt:

```
nagyobb_main.cpp
```

```
fuggvenyeim.cpp
```

```
fuggvenyeim.h
```

Példa fordítása /2

Fordítás parancssorból make segítségével:

1. Elő kell állítani a függéseket leíró **Makefile-t** pl:

```
kicsit hibás, mert nem veszi figyelembe a header változását.
```

```
OBJS = nagyobb_main.o fuggvenyeim.o
```

```
CC=g++
```

```
CPPFLAGS = -Wall
```

```
nagyobb_main: $(OBJS)
```

```
$(CC) -o $@ $(OBJS)
```

2. le kell futtatni a make programot:

```
make
```